

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Dtn
polletno 150 Dtn
celoletno 300 Dtn
za inozemstvo
mesečno 40 Dtn
polletno 240 Dtn
celoletno 480 Dtn
za inozemstvo
mesečno 40 Dtn
polletno 240 Dtn
celoletno 480 Dtn

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnitva št. 2992

SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po 2 D, 250, veliki
po 3 in 4 D, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Dtn
Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljke in
dneva po prezniku

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ali živimo prav?

Med odgovori na članek »Naša rana«, ki sem ga bil priobčil k »Slovenec« anketi o naši vasi dne 21. junija t. l. so bili tudi taki, ki tajijo, da bi etos naše vasi padal. Zlasti mladi rod jemljejo v zaščito. Med njimi je gospod G. K., ki bi mu rad odgovoril.

Glavni vzrok nekaterih dekadentnih pojavov med našim narodom je po mojem mnenju, kakor sam ga v omenjenem članku izrazil, da pada ljubezen, privrženost, zadovoljnost z zemljo in kmetijskim poklicem pa z življenjem, ki ga nudi. Zatem sem naštel več posledic in med drugim omenil tudi izseljevanje kot eno izmed ran s pripombo, da je še mnogo, mnogo drugih, prav tako globokih ran, iz katerih krvavi naš narod... G. O. pa se je spravi samo nad vprašanje: »Zakaj se izseljuje kmetijska mladina?« Najprej dvomi o resničnosti moje postavke nato pa prizna da »množi, ki brez potrebe zapuščajo domačijo, ker jim je skromno življenje zamrzelo, vendar pa je večina prisiljena iti v tujino.« Ali sem jaz kaj drugega trdil? Ali ni zadost, če »množi brez potrebe zapuščajo domačijo?« In dalje: »ideal vsakega poštenega kmetijskega fanta je lastno posestvo, četudi majhno, samo da bi skromno preživljalo družino. In mari vem kaj nasprotno trdil? Rekel sem le, da je mladih ljudi, ki bi jim bilo skromno življenje pod kmetijsko streho še ideal, vedno manj in mislim, da je baš to naš problem.

Nato preide članek na to, kako težko je, da bi vsi sinovi ostali doma na gruntu. Priznam, da je tu težava, celo nemogoče je, da bi jih bilo več na istem posestvu, ki komaj eno družino živi. Vendar tako hudo pa tudi ni in pisec je popolnoma pozabil, da imamo še obrtništvu, kjer lahko domala vsi, če so pridni pa z malim zadovoljni, najdejo delo in si prislužijo kruha. Kdor pa res nima ni zemlje niti ne dobi dela pri drugih ter ni imel prilike, da bi se česa izučil, ta seveda mora po bržem svetu. Če bi se izseljevali samo taki, ne bi bilo nič hudega, saj so Slovenci zmerom križarili po svetu in ni nihče tega jemal za posebno zlo, če ravno je tudi teh škoda. A danes mnogi brez potrebe zapuščajo domačijo in take imam v mislih, ko govorim o izseljevanju kot »ranic našega narodnega telesa.

Nasprotniki moje teze, ki menijo, da naša rana ni moralnega značaja, ampak samo ekonomičnega, se sklicujejo na to, češ, če meščan dobro živi, zakaj ne bi še kmet? Oni menijo po ameriškanskem vzoru, da naj bi se vsi sloji čisto izravnali glede tako zvanega življenjskega standarda. Da malo pokažem, kam tako izravnavanje v življenjskih navadah, boljše rečeno razvadah naš narod vede, naj navedem članek dr. Gosarja, ki je v lanskem »Času« objavil izvrstno razpravo, ki jo priporočam, da jo prečita sleherni, kdor se zanima za naše gospodarstvo. Sicer tukaj dr. Gosar piše o gospodarstvu v cel državi, a vsi vemo, da iz malega raste veliko in da je gospodarstvo države, v glavnem tako kakršno je gospodarstvo vsakega posameznika.

Poslušajmo kaj pravi gospodarski strokovnjak: »K bistvu dobrega narodnega gospodarstva spada poleg smotrenega pospeševanja produkcije in prodaje domačih proizvodov tudi še zares smotrena in modra poraba izkupička, ki ga prejmemo za svoje blago. To poslednje je za nas še posebno važno, kajti upravlja to je ona točka, kjer naše gospodarstvo najbolj vidno šepa. Kaj nam koristi, če za svoj pridelek še toliko izkupično, če pa večji del tega izkupička potrošimo za nepotrebne in nekoristne stvari?« In tukaj je prizadet tudi naš kmet, zlasti velik del naše mladine, ki hoče posnemati mestno »lepoto«. Tukaj je nova rana, ki marsikoga požene z doma! Poglejte statistiko! Za glavo se boste prišli: »Kot izrazito agrarna država, ki je nujno primorana, da živi predvsem od svojih agrarnih proizvodov, smo izdali ob slabi letini (1927) svojo svojo pšenico, kolikor smo je mogli izvoziti, za svilo, puder in druga taka kozmetična sredstva! Kdo bi pač mislil, da trošimo za te vrste blago redno dobro tretjino (natančneje dve petini) povprečnega izvoza pšenice oziroma vseh žit, ali da nam vse izkupiček za konje in oves zdaleka več ne zadošča da plačamo z njim uvožene avtomobile (brez tovornih avtomobilov — brez benzina)! Kdo bi dalje slutil, da nam ves naš izvoz goved komaj dobro pokrije izdatke za različno kolonialno blago (brez riža), južno sadje, sočvirje in zelenjavo. Kdo bi uganil, da nas samo klobuki, rokavice in nogavice, kolikor jih uvažamo, stanejo po vedno skoraj toliko kolikor dobimo povprečno za našo drobnico? Za poljedelske stroje damo toliko kolikor za gramofone, harmonike in otroške igrače! Za bombaž in volno, oziroma za bombažno in volneno blago, ki ga uvažamo, damo na leto več nego dobimo vobče za vse svoje gozdne produkte! In za vso kuroz in vendar sta to dve povprečno najjačji postavki v našem izvozu vobče!

Če resno premislimo, kar nam govorijo te številke, se moramo pač zadržati nad svojim gospodarstvom; zakaj jasno je, da drvim po tej poti naglo navzdol... In kje je vzrok takega našega gospodarstva? Ali ne prav mnogo v tem, ker hoče biti naša mladina vsa »lepac in »modernac?« Da se razumemo: ne pravim samo v tem! A tudi v tem! Koliko narodnega premoženja leži v izdatkih za vedno menjajočo se modo, za veselice in alkohol pa za razna, telesnemu in duševnemu

Ogromen političen pomen izpraznitve Porenja

Italijanski upi, ki pa slone na slabih nogah

Berlin, 1. julija. d. Danes je vsa Nemčija v zastavah, zvonovi vseh cerkva pa ves dan slovesno zvonijo v znak, da je Porenje po 12 letih zasedbe popolnoma izpraznjeno. Po mestih korakajo godbe, občinstvo pa poje: »Deutschland, Deutschland über alles.« V Berlinu je dogodek oznanilo 21 topovskih strelav. Francoske čete so se izpraznile v največjem redu in brez najmanjšega incidenta; občinstvo se seveda ni obnašalo pristrano, pač pa najstrožje korektno. V Mainzu je poveljnik francoske okupacijske armade general Guillaumot osebno položil venec na grob nemškega vojača, nemški general pa je istotako storil na pokopališču, kjer počivajo francoske žrtve vojne. Visoki komisar Francije gosp. Tirard je izmenjal pristrano poslovilno pismo z nemškim komisarjem. Zadnja francoska zastava se je med sviranjem marseljeze snela v Mainzu; častniki so imeli solze v očeh. Nemška policija ji je izkazala čast. Zadnji se je v vagoniral general Guillaumot. Občinstvo je nemo prisostvovalo; kakor hitro pa se je vlak premaknil, se je vse odkrilo in svečano zapelo »Deutschland, Deutschland!« To je bil nemški pozdrav odhajajočim vojakom. S tem dnem je prav za prav šele svetovna vojna končana; trajala je torej točno 16 let: od 28. junija 1914, ko je bil ubit nadvojvoda Ferdinand v Sarajevu do 30. junija 1930, ko je odšel zadnji francoski vojak z nemškega ozemlja.

Ta izvanredno važni dogodek daje časopisju priliko za politična razmišljanja najdalekosežnejšega pomena. Gre za bodočo politično orijentacijo tako Francije kakor Nemčije.

Francosko javno mnenje je deljeno. Desničar-

ska »Action Française«, ki ji sekundira Poincaréjeva grupa, smatra dan izpraznitve Porenja kot »dies ater« francoske republike in poziva francosko občinstvo, da razobesi črne zastave, česar pa nihče seveda ne bo storil. Desničarji menijo da je izpraznitvijo levega brega Rena padla zadnja efektivna garancija, ki je zagotavljala Franciji sadove zmage, ker so Anglosasi izjavili, da jih nič ne briga, kaj se bo odslej godilo v Evropi. Francija se je sama predčasno oropala branika na vzhodu, med tem ko na jugu grozi nevarnost iz Italije. Izpraznitev Porenja stane Francijo milijarde in milijarde izdatkov za narodno obrambo. Podobno piše »Journal des Débats«.

Nemški listi poudarjajo za enkrat samo pomen izpraznitve, ne da bi prešli na polje bodoče zunanje-politične orijentacije Nemčije, pač pa se krog demokratizacije stranke, centra in socialne demokracije pa tudi zmerno krilo nemške ljudske stranke pripravljajo na »časopisno akcijo v prid popolnega sporazuma s Francijo. Temu razpoloženju prihaja nasproti vse časopisje francoske leve brez izjeme, ki izpraznitev Porenja zelo pozdravlja in celo od vlade zahteva, da naj bi Francija čimprej izpraznila Posaarje, da bi se odstranila tudi zadnja sporna točka med Nemčijo in Francijo.

Najbolj interesantno pa je zadržanje italijanske politične javnosti. Fašisti so mnenja, da je nasprotstvo med Nemčijo in Francijo nepravilno in italijanska diplomacija se trudi okrepljati nemške nacionaliste v njihovi nespravljalivosti. Izpraznitev Porenja je rimski tisk spremljal z veliko škodoželjnostjo in ironijo. Italijanska politika odkrito

kaže, da je Italija najvišeje interesirana na tem, da si Nemčija in Francija ostaneta sovražni.

V tem smislu piše »Popolo d'Italia«, da »zdaj ni več tajnost, zakaj se gosp. Briand v zadnjih dneh zopet skuša Italiji približati in zakaj francoski nacionalistični tisk forsira sporazum z Italijo. Quai d'Orsay se je spomnil na svojo bivšo zaveznico Italijo, kakor hitro je padla barjera na levem bregu Rena. Zato so senatorji sestavili vprašalno polo na gosp. Brianda, kaj misli glede odnošajev z Italijo in je g. Briand podal skrajno miroljubno izjavo.

Fašistični tisk gre v svojem prenapljenem vrednotenju zadnjih političnih dogodkov tako daleč, da Francijo opominja, da Francija, ki je izpraznila Porenje, ni več Francija od včeraj in da je zato vrednost njenih prijateljskih ponudb precej padla. Če hoče Francija danes italijansko prijateljstvo, ga bo morala plačati nekoliko dražje, kakor je mislila prej...

Tukajšnji resni politični krogi menijo, da se Italija zelo moti. Francija je svoje vzhodne meje sijajno zavarovala; njena armada, ki je najmočnejša na kontinentu, se je samo nekoliko umaknila na drugo linijo. Izpraznitev Porenja pa je bila popolnoma prostovoljna in zelo dobra politična poteza gg. Tardieua in Brianda. Bodočnost Evrope je zdaj odvisna od tega, ali se bosta politični smerici Francije in Nemčije odslej čedalje bolj konstantno bližali ali pa na obeh straneh pride do nacionalistične reakcije. Le v tem slučaju bi Italija prišla na svoj račun; toda taka reakcija je tako v Franciji kakor v Nemčiji skoroda izključena.

Izpraznitev je zaupnica Nemčiji

Preko renskih mostov naj bi se našla pot do Panevrope

Pariz, 1. jul. as. Zvečer je general Guillaumat, vojaški poveljnik v zasedenem Porenju, ki je davi dospel v Pariz, obiskal grob neznanega vojača in s tem simbolično izvršil zadnje vojaško dejanje Francije in njenih zaveznikov v bivši vojni. V intervjuju je general naglašal razno lojalno sodelovanje v zasedenem ozemlju, ki je večkrat pokazovalo dobro voljo nemškega prebivalstva za sodelovanje. Dalje pa je poudaril, da izpraznitev Porenja ni kapitulacija pred Nemčijo, temveč zaupnica za lojalnost Nemčije. Reka Rena je zavarovana samo s častno besedo Nemčije. »L'Ouvrier« izraža željo, da bi se preko renskih mostov našla pot k Panevropi.

Pariz, 1. jul. as. Višji komisar zasedenega ozemlja Tirard in general Guillaumat sta danes po svojem povratku v Pariz obiskala razna ministrstva. Tirard je za svoje zasluge v civilni upravi dobil veliki križ častne legije, general Guillaumat pa zahvalno pismo vojnega ministra Maginota in višjega komisarja Tirarda. Nekateri listi protestirajo proti temu, da ni s strani Nemčije čuti prav nobene zahvale za predčasno izpraznitev.

Saarbrücken, 1. jul. as. Tudi saarsko ozemlje je proslavljalo izpraznitev Porenja in Palatina. O polnoči so zvonili vsi zvonovi in zbralo se je 100.000 ljudi, ki so poslali predsedniku Hindenburgu udanostno brzojavko, s katero so izražali

svoje hrepenenje po osvoboditvi saarskega ozemlja.

Berlin, 1. jul. as. Vsa uradna poslopja in mnogo privatnih hiš je okrašenih z zastavami v praznjo izpraznitve Porenja. V šolah se ni vršil pouk, temveč so praznovali izpraznitev. V Lustgartnu je baterija berlinskega stražnega polka oddajala pozdravne strele. Grob dr. Stresemanna, ki je obsut s cvetjem, so morali zapreti radi prevelike množice ljudi. V poslaniškem salonu zunanega ministrstva se je odkril ob tej priliki kip Stresemanna, pri čemer je zunanji minister dr. Curtius imel spominski govor.

Angleški glas.

London, 1. jul. z. »Times« prinaša uvodnik, ki se bavi z izpraznitvijo Porenja. Poudarja, da se s tem dogodkom Nemčija vrača v prvotni položaj med velike in svobodne narode. Od nemških krajev ostane zasedeno še Saarsko ozemlje, o katerem naj bi odločilo ljudsko glasovanje ali pripade Franciji ali Nemčiji. Plebiscit bi bil iluzoren, ker razven posameznih izjem vse prebivalstvo teži, da bi se vrnilo k svoji domovini. Francija stori torej najbolje, če saarsko ozemlje vrne Nemčiji čim prej brez plebiscita, ne da bi čakala na potek roka, ki ga določa versajska mirovna pogodba.

Maščevanje nad frankofili

Nemški nacionalci obračunavajo s prijatelji Francozov

Vratislava, 1. jul. as. Pri proslavi izpraznitve Porenja je prišlo do hudih spopadov radi kalnih elementov s policijo. Zvečer je vojaška godba priredila mirozov, katerega se je udeležilo mnogo tisoč ljudi. Proslavo so motili levičarski radikali, radi česar je nastala panika in je bilo več ljudi ranjenih. Po odhodu vojaštva pa so razgrajali desničarski radikali. Narodni socialisti so se zbrali v velik spreved več kot 2000 ljudi in so korakali po mestu proti mestni hiši. Nenadoma je med množico počel strel. Policija je z gumijevkami izpraznila ceste, nakar je razburjenost še narasla, ker je policija postopala brezobzirno. Neki moški, ki ga je policija pobila na tla, je zbesnel. Množica je postajala vedno bolj

razburjena in nastopala proti policiji ter klicala: »Morilci!« Nemiri so trajali do 4 zjutraj. Sievilo ranjenih in aretiranih še ni znano.

Ludwigshafen, 1. julija. a. Ob 4 zjutraj so se začeli naskoki na hiše frankofilov v Kaiserslautern, v katerih so zbili vse na drobno. Policija je bila brez moči. V neki trgovini so razbili izložbena okna in blago zmetali na cesto. Lastnike hiš je policija le s težavo ščitila. Razbili so tudi neko trgovino z muzikalijami in zmetali godala na cesto. Izropali so tudi neko tretjo hišo, v kateri je stanoval znan prijatelj Francozov.

Obžalovanje albanske vlade

Tirana, 1. julija. AA. Posebno odposlanstvo vlade se je oglasilo na italijanskem poslanstvu, kjer je obžalovalo uboj, ki mu je postal žrtev italijanski poročnik Chisti. Odposlanstvo je zatrjevalo, da ves albanski narod obsoja zločin in da je to dejanje v nasprotju s plemenitimi tradicijami in gostoljubnostjo Albancev.

Austrija dobila posojilo

Dunaj, 1. julija. as. Smatrati je, da je avstrijski finančni minister dr. Juch v Londonu že dosegel avstrijsko zunanje posojilo 100 milijonov dolarjev. Obrestovalo se bo s 6½% in bo za 1% dražje, kakor Youngovo posojilo. Razpisalo se bo najmanj v dveh delih in bo prvi del znašal 50 ali 60 milijonov dolarjev. Razpisalo se bo v vseh državah, v katerih se je razpisalo posojilo Društva narodov. Ena desetina prve tranše se bo razpisala v Avstriji s prevzemnim kurzom 88%. Od prvih poskusov za to posojilo so pretekla do danes tri leta.

Stalin zmagal

Moskva, 1. julija. as. Na kongresu komunistične stranke je prišlo včeraj do pričakovane popolne kapitulacije desničarske opozicije z izjavami Tomskega in Rikova, ki sta, kakor že poprej Uljanov, preklcala svoje dosedanje nazore in obljubila popolno strankarsko disciplino. Od voditeljev opozicije ostane nadalje samo še Buharin, ki je sedaj po dolgi pljučni bolezni konvalescent in se kongresa n' udeležil.

Vseindski kongres razpuščen

London, 1. julija. as. Predsednik vseindskega kongresa Nehru in generalni tajnik kongresa sta bila v ponedeljek aretirana radi organiziranja gospodarske bojkota. Za svojega naslednika je imenoval Nehru brata prejšnjega predsednika zakonodajnega zbora Wallabhajia Patela, ki je bil ravno kar izpuščen iz trimesečne ječe. V Bombayju je bila v znak protesta proti aretaciji Nehruja proglašena generalna stavka. Borza, trg in indijske trgovine ostanejo tri dni zaprte. Indijska vlada je proglasila delovni komite vseindskega kongresa in pokrajinske mladinske zveze za nezakonite.

Italijansko-avstrijski odnošaji

Rim, 1. julija. AA. Povodom ratifikacije avstrijsko-italijanske pogodbe o prijateljstvu, arbitraži in spravi je avstrijski kancelar dr. Schober poslal Mussoliniju brzojavko, ki v njej izreka svojo srčno zadovoljstvo s to pogodbo, ker bo učvrstila iskreno prijateljstvo med obema vladama in narodoma. Mussolini se je zahvalil za prijazne želje in pravi v svoji brzojavki, da bo pogodba otvorila novo in srečno dobo v italijansko-avstrijskih odnosih.

12 letal preko Atlantika

Rim, 1. julija. AA. Pod osebnim vodstvom letalskega ministra generala Balba so pripravili 12 najmočnejših italijanskih vodnih letal, ki bodo letela preko Atlantskega oceana v Brazilijo. Ta polet bo edinstven v zgodovini letalstva.

¹ NB. ⅓ vsega našega izvoza tvorijo poljedelaki, gozdarstvi in živinorejski produkti.

Pij XI. o malteškem vprašanju

Nagovor na tajnem konzistoriju 30. junija t. l.

Citta del Vaticano, 1. julija, d. Dne 30. junija se je vršil tajni konzistorij v navzočnosti vseh v Rimu stolujočih kardinalov, na katerem je sv. oče, papež Pij XI. imel važno alokucijo.

Uvodoma se je papež spominjal velike čete romarjev, ki so ga obiskali ob priliki njegovega mašniškega jubileja. Nato je omenil svečani euharistični kongres v Kartagini in prešel na pomnjanje duhovščine v novih rajonih mesta Rima in v njegovih predmestjih, kjer se širi protestantska propaganda. Pri tej priliki je papež opozoril na to, da so nekatere nove odredbe italijanske vlade, ki pospešujejo to propagando, zelo v nasprotju z duhom in besedo slovesnih lateranskih paktov.

Po nekoliko prisrčnih besedah za ruske kristjane, ki trpijo pod preganjanjem brezbožnega režima, je prešel papež na malteško vprašanje. Rekel je, da je to vprašanje zelo važno, bodisi samo v sebi, ker gre za visoke religiozne interese, to je, za pravice Boga in človeških vesti; bodisi zaradi principov, ki so s tem združeni; bodisi, ker gre za plemeniti in katoliški malteški narod; končno zato, ker

se je ta zadeva obravnavala z visoko vlado najmočnejšega britanskega vladarja, to je vlade in vladarja, s katerim ima sv. stolica in mi sami diplomatske odnose, o katerih živo in z največjim zaupanjem želimo, da bi postali vedno bolj tesni in pristrčni. Sklicujoč se na dokumente Bele knjige, je papež zaključil svoja izvajanja sledeče:

»Prvo dejstvo, ki je ugotovljeno, je, da niti sv. stolica niti malteški episkopat nista izjavila sedanjega spora. Drugo: Pomirjenje otoka, ki ga odkrito želimo tako mi kakor škofje, je onemogočeno po osebah, dejanjih in paktih, ki so neodvisni od naše volje, oziroma so ji naravnost nasprotni, ker so naperjeni proti interesom katoliške vere, za katere moramo po svojem najvišjem apostolskem zvanju vedno in povsod skrbeti ter smo zanje odgovorni, tem bolj, ker se gre za tako globoko katoliško ljudstvo, kakor je malteško. Tretje: Nikoli naša intervencija kakor tudi intervencija episkopata ni imela namena, podati se na politično polje, ampak se je vedno omejevala na to, kakor je to naša dolžnost, da

je poudarjala in zabičevala one principe in moralne postavbe, od katerih se katoliška akcija nikoli ne more in ne sme oddaljiti. V tem ne more po pameti nihče videti nedovoljene ingerence ali omejevanja svobode. Nobene nedovoljene ingerence, zato ker je bistveno apostolskemu nalogu, ne samo da razsvetljuje razum po krščanskem nauku, ampak da tudi nagiblje voljo k izvrševanju moralnih postavb. Nobene omejevanja svobode, ker le svoboda štiti, da se ne izrodi v samovoljnost, ki ne pozna meje med dovoljenim in nedovoljenim. To stvari so tako resnične in evidentne, da bi tisti, ki bi o njih dvomil, omajal temelje vsakega zasebnega in javnega reda človeške družbe.

Nato je sv. oče imenoval za kardinale gg. Franca Marchetti Salvaggiani, tajnika kongregacije de Propaganda Fide, Lienarta, škofa mesta Lille, Julija Serafini, tajnika kongregacije Koncila, Sebastijana Leme, nadškofa mesta Rio de Janeiro, in Karla Rossi, tajnika Konzistorijalne kongregacije.

Veliko protirusko gibanje na Daljnem vzhodu

London, 1. jul. as. Po vsem Daljnem Vzhodu se opaža zadnji čas velika agitacija proti sovjetski Rusiji. To je odgovor na rovanje Moskve v Kitaju, Indokini in Indiji. Tudi med Japonsko in sovjeti vlado zelo napeti odnosi, ker so sovjeti skušali zanežiti vstajo v Koreji. V Mongoliji, ki je pod moskovskim protektoratom, delajo proti sovjetom Kitajci, tudi v Poamurju je kitajska agitacija zoper Rusijo zelo močna. V ruskem Primorju pa je izbruhnila kar prava revolucija.

Sangajski poročevalec lista »Morning Post«, ki je odpotoval na rusko mejo, poroča o vstaji v Primorju: Sovjetska vlada je naprosila mukdensko vlado za dovoljenje, da se posluži vzhodne kitajske železnice pri pošiljanju čet v uporno Primorje. Čang-Su-Liang je prošnjo odklonil. Rdeči transporti so morali odriniti po usurijski železnici, kar pomeni ovinek pa tudi nevarnost. Vstasi so ponovno ob Sučanu napadali vlake. Na splošno začudenje je moral odpotovali sovjetski poveljnik na Daljnem Vzhodu Blücher v Moskvo na kongres komunistične stranke. Rdeči vojniki neusmiljeno sežigajo vasi. Domače kozaške in kmečke prebivalstvo beži v gore in stepe. Med vstaškimi poveljniki sta najbolj znana Sevečenko, nekdanji vodja rdeče konjenice v boju zoper Kolčaka, in Baranov, ki je dolgo služil pri Glavni politični upravi v Vladivostoku. Uporniki nadomeščajo povsod rdeče zastave z rusko trobojnico in zahtevajo: »Vse lastninske pravice za poljedelce, kruh za delavce, prostost besede in tiska ter razpustitev GPU.«

Uporniki so se bili polastili več mest v Primorju, kako pa stojijo stvari v sedanjem momentu, ni znano, ker ruska cenzura preprečuje vsako poročanje.

Nevarno kmetjsko revolucionarno gibanje na Ogrskem

London, 1. jul. Dopisnik »Daily Telegrapha« poroča iz Budimpešte, da ogrožajo Ogrsko usodni kmečki nemiri. Koreninijo v ostri ekonomski krizi, ki jo preživlja madjarsko poljedelsko prebivalstvo. Konzervativna poslanca Hunyadi in Wolf sta imela v parlamentu ostru govora in resno svarila vlado. Trdita sta, da bo kmalu izbruhnila prava agrarna revolucija, če ne bo država v zadnjem trenutku poskrbela za nujno izboljšanje gospodarskega položaja vasi. Wolf je med drugim pripovedoval o sledečem dogodku, ki se je odigral v Ciongradu: Kmetje so poslali svoje zastopnike k okrožnemu načelniku in mu javili, da so že pripravili vozeve in orožje za napad na mesto. Sklenili so, da bodo oplenili vse mestne trgovine, ker si drugače ne bi vedeli pomagati iz revščine. Prosil so načelnika, naj jim vsaj za 24 ur prepusti popolno prostost, da ne bi bila po nepotrebnem prelita kri. Oblasti so imele velike težave, predno se jim je posrečilo pregovoriti kmete, naj opustijo svoje namene. Potolazili so se za silo z obljubo, da bodo o njihovih pritožbah nemudoma brzojavili v Budimpešto.

Nevarno gibanje kmetjskih bajtarjev in delavcev na magnatskih veleposestvih se izrablja zlasti za legitimistično agitacijo, češ, da more le kralj obvarovati deželo agrarnega komunizma.

Zopet senzacija s carsko rodbino

Budimpešta, 1. jul. z. Po petnajstih letih se je vrnil iz ruskega ujetništva bivši avstrijski častnik Nikola Pergel. V »Magyar Ország« objavlja svoje spomine in trdi, da je bil za časa Kolčaka v Jekaterinoburgu dodeljen posebni komisiji za poizvedovanje. Ta komisija je imela nalogo, da išče telesne ostanke carske rodbine. Pri selu Kobjak blizu Jekaterinburga so v neki grapi našli kosti ruske carske obitelji. Med drugim so našli torbico carice Aleksandre, ki jo je pred smrtjo nosila. Dalje diamant, ostanek večjega smaragda, umetno zobovje in več biserov. Zlato zobovje je pripadalo zdravniku ruske carske rodbine dr. Bodkinu. Ugotovljeno je, da so rdeči vojniki carico slekli, ker so bili v njeno obleko vti dragulji. To se je ugotovilo. Toda nadaljnje delo se je moralo prekiniti, ker je rdeča vojska zavzela Jekaterinoburg.

Pomembne izjave dr. Marinkoviča

Na konferenci v Tatrah so se predvsem obravnavala gospodarska vprašanja — Pripoznanje k vseevropski misiji

Bukarešta, 1. jul. u. Jugoslovanski zunanji minister dr. Voja Marinković je opoldne sprejel v jugoslovanskem poslaništvu zastopnike tiska in jim dal daljšo izjavo o aktualnih političnih vprašanjih. Gospod minister je v tej izjavi posebej naglasil dejstvo, da je mala antanta v mednarodnem političnem življenju ustvarila sebi zelo dober položaj in da je s statuti, ki so bili sprejeti v Tatri, zagotovila urejeno življenje te znatne mednarodne organizacije.

Na konferenci male antante v Tatri se ni obravnavala samo vrsta vprašanj, ki je obrazložena v komunikaciji, marveč so se obravnavala tudi vsa tista vprašanja, ki splošno pridejo v poštev v današnjem mednarodnem političnem položaju, pa tudi vprašanja, pri katerih upanje na uspeh ni posebno veliko. More se ugotoviti, da je v vseh treh vprašanjih vladalo med državami male antante popolno soglasje. Pred vsem so se obravnavala gospodarska vprašanja, ki se po svoji naravi smatrajo kot najvažnejša.

Dr. Marinković je nato govoril o gospodarski krizi in o vzrokih, ki so jo izzvali. Romunija in Jugoslavija, je rekel, sta pretežno kmetijski državi. Često se govori, da bi ti dve državi morali v svojem gospodarskem programu podpirati industrijalizacijo. Trditi pa moremo, da ti državi ne bosta izvedli industrijalizacije. Njihova glavna skrb bo šla za zavarovanje kmetov.

Med Romunijo in Jugoslavijo ni nesoglasij. Verujem, da bo v odnošjih med tema dvema državama v kratkem prišlo do realnega rezultata. Jugos-

slavija in Romunija težko trpita pod gospodarsko krizo, ker je izvoz njunih gospodarskih pridelkov zelo slab. Vendar sta baš Romunija in Jugoslavija poklicani, da v Evropi organizirata kmetijski temelj, ki bi koristil obema. Radi tega, pravi dr. Marinković, je prišel v Bukarešto, da ustvari tla za upostavitve čim boljših zvez med Romunijo in Jugoslavijo. Res je, da je Češkoslovaška industrijska država. Toda v besedilu sporazuma, ki se je dosegel v Tatrah, se predvideva tudi sporazum s Češkoslovaško na gospodarskem polju.

Nato je dr. Marinković govoril o občem položaju v Evropi. Pravi, da bi bilo neobhodno potrebno, da se ustvari gospodarski temelj za Evropo v obliki bloka vseh evropskih držav, razven Sovjetske Rusije. Kot razlog izvetja Rusije iz tega bloka je dr. Marinković navedel ogromnost, proti kateri bi gospodarski blok evropskih držav predstavljal samo nek regionalni sporazum.

Na vprašanje, ali bo na jugoslovansko zunanjo politiko vplival odpoklic jugoslovanskega poslanika v Sofiji Ljube Nešića, je izjavil dr. Marinković, da je Ljuba Nešić tri leta delal za pravo gospodarsko jugoslovansko idejo in zbližanje med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Na vprašanje nekega romunskega časnikarja o romunski narodni manjšini, je dr. Marinković odgovoril, da on goji največje simpatije do Romunov, ki živijo v Jugoslaviji in da je prepričan, da bo za časa njegovega bivanja prišlo do končno veljavne ureditve tega vprašanja.

Nove smernice turške zun. politike

V sferi italijanske politike

Carigrad, 1. julija. as. Turški zunanji minister Tefvik Ruđi bej bo tekom tega meseca obiskal Moskvo. Kakor javlja poluradni list »Milijette«, ima potovanje poseben pomen, da se ponovno naglasi turško-rusko prijateljstvo, in sicer po vsej verjetnosti kot odgovor Briand, ki Turčije in Rusije ni povabil na panevropsko konferenco, temveč obe državi samo obvestil o nameravani konferenci. Nerazpoloženje Turčije proti Franciji pa je na drugi strani okrepilo simpatije za Italijo, katere posredovalno vlogo pri sporazumevanju med Turčijo in Grčijo je Tefvik Ruđi bej pred kratkim močno naglašal v parlamentu. Zdi se, da se bo v kratkem sklenila nevtralna pogodba med Turčijo in Grčijo po vzorcu turško-italijanske pogodbe. S tem bi se uresničil stari italijanski načrt pogodbe med tremi državami za vzhodno Sredozemsko morje. Koliko se bo ta pogodba

titkala tudi balkanskih vprašanj, še ni znano. Turčija je svoje staro načelo, da balkanske države ne smejo trpeti vmešavanja nobene velesile, ponovno naglasila tudi z ozirom na Italijo. To kaže, da Turčija ne želi nikakega gospodstva Italije na Balkanu. Prejšnje upanje, da bi se sklenila pogodba med maloazijskimi državami, je zginito, odkar je doživel katastrofo Amanulah, ki dospe v nedeljo v Carigrad, da preživi poletje na Bosporu v Terapiji. V Angori so zelo nevoljni na Teheran, ki kljub slovesni oblubi skupnega varstva mej ni preprečil novih vpadov kurdskih tolpa na turška tla. Turčija je dala svojim četam povelje, da brezobzirno zasledujejo Kurde, eventualno tudi na perzijskih tleh, ker perzijska vlada očitno sama svojih mej ne more zavarovati.

Za varstvo manjšin

London, 1. julija. as. »Manchester Guardian« pozdravlja dejstvo, da je več članov poslanske zbornice v posebni vlogi na MacDonalda pozvalo angleško vlado, naj predlaga v Zenevi, da bi Društvo narodov sestavilo komisijo, ki naj bi preiskala učinkovitost vseh pogodb za varstvo manjšin in obenem proučila, kako se izvaja pravica pritožb manjšin pred Društvom narodov in izven Društva narodov. List naglašja, da je učinkovito varstvo manjšin mogoče le tedaj, če bi stalen odbor Društva narodov nadzoroval postopanje z manjšinami.

Berlinski proračun odklonjen

Berlin, 1. julija. as. Berlinski občinski zbor je na današnji seji soglasno odklonil proračun mesta Berlina. Posledica tega glasovanja bo ta, da bo višji predsednik za Berlin moral sestaviti prisilni proračun. Izvedbo tega prisilnega proračuna bo poveril berlinskemu županu ali državnemu komisarju.

Prekosaharska železnica

Pariz, 1. julija. AA. Odbor za proučitev vprašanja prekosaharske železnice je po daljši razpravi sprejel predlog bivšega mornariškega ministra, da je gradnja te železnice prepotrebna tako iz političnih, gospodarskih, kakor vojaških razlogov in da tvori hrbenico francoskih kolonij v Afriki.

20 milijonov mark za Porenje

Berlin, 1. julija. as. Nemški državni zbor je danes sprejel predlog, ki so ga potrdile vse stranke razen komunistov, da se ima za biveše zasebene pokrajine na zapadu porabiti 20 milijonov mark, da se popravi škoda, ki je nastala radi zasedbe. Nezaupnica, ki so jo predlagali nemški nacionalisti in komunisti zunanjemu ministru dr. Curtiusu, je bila odklonjena z 283 proti 121 glasovom. Socialni demokrati so glasovali za dr. Curtiusa.

Nizki udarci pri boksanju ne bodo več prepovedani

New York, 1. julija. as. Newyorška boksarska komisija je danes sklenila, da v bodoče nizkih udarcev ne bo več priznavala. Boksarjem se da na prosto, da si po lastni previdnosti napravijo varstvo proti nizkim udarcem. Odločitev komisije se smatra v boksarskih krogih za revolucionarno, vendar jo splošno odobravajo, ker so splošno mnenja, da bi sedanje stanje privedlo do propada profesionalnih boksarjev.

Zagrebska vremenska napoved. Oblačnost se bo verjetno večala. Toplo še nadalje.

Dunajska vremenska napoved. Lepo poletno vreme bo trajalo dalje, ponekod nevihte.

Arheološke najdbe v Solinu

Split, 1. julija. p. Ze delj časa se vršijo na iniciativo hrvatskega arheološkega društva »Bihač« izkopavanja v Solinu pri cerkvi Svete Gospe. Misli se, da se bo ob odkritju cerkve Svete Marije še našlo na ostanke bazilike. Izkopavanje izvršuje danski arheolog Digwe. Odkriti so sledovi župne cerkve, ki vodijo pod temelj sedanje cerkve. Z dovoljenjem cerkvene oblasti se je odkopal pločnik v župni cerkvi. Odkril se je tloris bazilike, za katero se misli, da je iz historična bazilika sv. Stefana. Misli se, da se v tej baziliki nahajajo grobovi nekaterih hrvatskih kraljev narodne krvi. Izkopavanja in proučevanja se nadaljujejo. Ako bi se posrečilo odkriti baziliko sv. Stefane, bi bilo to zgodovinsko odkritje prve vrste in neprecenljive vrednosti za hrvatsko zgodovino.

Konferenca delegatov denarnih zavodov

Belgrad, 1. julija. m. Jutri in pojutrišnjem se vrši konferenca delegatov denarnih zavodov iz vse države. Na tej konferenci se bodo obravnavala razna finančna vprašanja. Ljubljanske denarne zavode bodo zastopali predsednik društva denarnih zavodov v Ljubljani dr. Ivan Slokar, ravnatelj Zadruga gospodarske banke, ravnatelj kreditne banke Hanuš Krofta, ter ravnatelj Kreditnega zavoda Tosti.

Srednješolski kongres

Belgrad, 1. julija. m. Danes so sem prispieli delegati srednješolcev na srednješolski kongres. Med udeleženci je 1.500 češkoslovaških srednješolcev. Poleg srednješolcev iz CSR so prispieli delegati iz Poljske in ruskih emigrantov.

Zračna proga Praga-Sušak

Zagreb, 1. jul. z. Danes se je otvoril zračni promet med Prago in Sušakom preko Zagreba. Radi nevihte nad Dunajskim Novim mestom je prišlo letalo z majhno zamudo kmalu po pol 4. Ob prihodu je igrala godba češkoslovaško himno. Iz letala so izstopili prvi potniki ravnatelj češkoslovaške letalske postaje ing. Stočes, zastopnik zunanega ministrstva ing. Neuberg, ravnatelj prškega aerodroma Trnka s soprogo in sinom. Razpor je pozdravil zastopnike češkoslovaške zračne proge. Odkrival mu je ravnatelj ing. Stočes. Kmalu nato je iz Belgrada priletel aeroplan, ki ga je vodil ravnatelj aeroproge Sondermajer. Ob pol 5 je bila slovesna blagoslovitev proge. Nato je letalo z zastopniki časopisja odletelo proti Sušaku.

Drobne vesti

Dubrovnik, 1. julija. AA. Snocih je prispele v Kupari predsednik češkoslovaške vlade dr. Udržal s hčerko in zetom. G. Udržal ostane v Kupari nekaj časa na odhodu.

Belgrad, 1. jul. AA. Z odlokom ministarstva za notranje zadeve št. 18.230 z dne 24. junija 1930 je prepovedan uvoz in razširjanje v naši državi knjige pod naslovom »Der Justizmord«, ki je izšla v nemškem jeziku v Berlinu. Knjigo je napisal dr. M. Bogičević. Izšla je v izdanju založne knjižarne »Süddeutsche Monatshefte«.

Belgrad, 1. julija. z. Za dela za razširitev asfaltirane ceste Belgrad—Zagreb je vložila najugodnejšo ponudbo tvrdka »Hermest« in sicer za vsoto 800 milj. dinarjev. Ponudbo bo obravnaval gospodarski finančni odbor ministrov.

Belgrad, 1. julija. z. Vprašanje zgraditve avtomobilskih tovarne v Baru, ki bi jo zgradil Ford, se obravnava na merodajnem mestu. Naša država bo pri tem znatno udeležena in si je zagotovila večino delnic.

Zagreb, 1. julija. z. Danes sta trčila tramvaj in voz. Kočija je padel pod tramvajsko kolesa. Dobil je težke poškodbe na glavi in na desni nogi.

Klic po evropski uniji

Pariz, 1. julija. AA. Havas poroča: Na kongresu evropske carinske unije so soglasno poudarili potrebo po generalni evropski carinski uniji na tak način, da bi se združile v unije v prvi vrsti sosednje države, le-te pa kot skupine med seboj.

Pariz, 1. julija. AA. Prvi kongres evropske carinske unije, organiziran po francoskem studijskem odboru, je bil otvoren na Quai d'Orsayu pod predsedstvom Letroquera, ki je v svojem govoru poudarjal iniciativo ministra Brianda ter opozarjal na nujnost organizacije Evrope.

Po zmagoviti bolivijski revoluciji

New York, 1. jul. as. Prebivalstvo v La Pazu je z demonstracijami pred nemškim poslaništvom zahtevalo, da se izroči nemški general Kundt, ki je zbežal v to poslaništvo, in postavi pred vojno sodišče. Listi trdijo, da je bil general Kundt gonila sila krutega Gilesovega režima. On je odklonil posredovanje diplomatskega zbora in s svojimi četami povzročil krvavo klanje med kadeti in študenti. Revolucionarni oblastniki pa so zagotovili Kundtu in Gilesu prosto pot ter so Gilesa že prepeljali iz brazilskega poslaništva, kamor je bil zbežal, čez mejo. Pričakuje se, da se bo enako zgodilo tudi s Kundtom.

20 dni v zraku

New York, 1. jul. as. Čičaska trajna letalca sta v ponedeljek popoldne začela svoj 20. dan neprestanega letenja in sta sklenila vztrajati, dokler bodo to dopustili stroji. S tem bosta zaslužila mnogo daril. Tako je neka bogata trdnica obljubila nagrado po 100 dolarjev za vsako uro nad zadnjim rekordom. Do sedaj sta preletela 54.000 km in noči ponoči sta že 170. obnovila zalogo bencina.